

Régészeti szenzáció

Ősmagyar sírok Lengyelországban

A Przemyslben levő múzeum ikonjai, az ezeréves város emlékei, a történelmi nevezetességű Jaroslaw múkincai méltán hozták igazlomba az érdeklődőket. Talaly azonban egy új, valóban nem mindennapi régészeti lelet fordította ide a közfigyelmet. Tudósok, történészek, régészek, s a muzeális dolgok iránt érdeklődő nem szakközönség is felkapta a fejét a hírre: ősmagyarok sírját tárták fel a város határában.

A múzeumban kísérőm, dr. Andrzej Koperski régész, a tavalyi nagy felfedezések hőse. Szívélyesen kalauzol fel a restauráló műhelybe, ahol a szenzáció lelet tárgyi tartozékait, a sírok mellékleteit hozzák rendbe a tudományos munkatársak.

A sírokat 1977-ben találtam és tartam fel — mondja a régész. A föld alatt kilencven centi mélységben bukkantunk rá. Először még sejtelmünk sem volt arról, hogy ez a feltárás az év nagy meglepetését hozza. A környéken ugyanis gazdag régészeti anyag található, ami azzal magyarázható, hogy Przemysl és környéke hajdanán fontos útvonalon feküdt. A feltárt sírokban olyan lelet feküdt, amely első ránézésre is sugallta: itt olyan temetőzést helyre bukkantunk, amely leginkább a magyar kutatások során feltárt honfoglalás kori sírokra emlékeztet. Mivel ilyen vagy hasonló lelet eddig még sosem bukkant fel itt, és ezért joggal fogalmazódott meg a kérdés: vajon hogyan kerültek ide ősmagyarok?

Koperski dr. ezután elmondta: a sírokat alapos vizsgálat alá vetették. Megállapították, hogy nem harcban elesett katonák sírjait találták meg. A közelben talált asszony- és gyermeksírokat azt bizonyították, hogy itt élhettek egykor magyarok. Mert a tárgyak, az ékszerek, fegyverek, ruhamaradványok vizsgálata bizonyította: csak magyarok lehettek. A X. században itt élt, vagy erre járt magyar családról van tehát szó. — Nézzé — mutatja a leleteket Andrzej Koperski —, itt van az a könyv, amely

részletes áttekintést ad a X. századi magyarok viseletéről. És figyelje meg ezzel párhuzamosan a csákányt, a kengyeleket, a női ruha díszseit. Szinte rá lehet tenni a képre, vagy mondhadjuk: ezek is szolgálhattak volna mintául. A harcost lovával és fegyverével együtt temették el, csak a lovasnómád magyarok lehettek.

A leletek mentése után a bronz-, ezüst- és vasfelszereléseket, a csontvázakat a közönség elé tárták.

A felfedezést és következtetéseinket magyar régészeti

folyóiratban is publikálni szándékozzuk — folytatja Andrzej Koperski. — Nagyon jó lenne, ha a rendkívüli lelettel kapcsolatban a magyar és lengyel tudósok közösen folytatták a kutatásokat. Mert kérdés van bennük. Követek voltak az itt megtaláltak? Vagy egyáltalán nem is mentek az új-háza, hanem a vándorlások maradtak itt? Vagy a Kijev és Halics felé vezető út mentén volt missziójuk?

Bizonyára a magyar régészek is érdeklődéssel fogadják a przemysli leletet.

Burgot Lajos

Lesz elegendő őszibarackoltvány Száz mázsa mag érkezett Jugoszláviából

Száz mázsa őszibarackmag érkezett a napokban Jugoszláviából a szőregi Tisza-Maros-szög Termelőszövetkezet faiskolájába. A jugoszláv SEME vetőmagtermelő és forgalmazó vállalat kishatárforgalmi egységének keretében sikerült beszerezni a Magyarországon hiánycikk őszibarackmagot. Az üzlet megkötésében és lebonyolításában jelentős részt vállalt a Csongrád megyei tanács vb mezőgazdasági és élelmiszerügyi osztálya. A vásárlást engedélyezte a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium növényvédelmi és agrokémiai osztálya is. Növényvédelmi okok miatt azonban a szakemberek egy esztendőig figyelik a magokból kikelő növényeket.

Csongrád megyében a szegedi járás területén sok a gyenge termőhelyi adottságokkal rendelkező termelőszövetkezet. Indokolt tehát a gyengébb földeken szőlőt és gyümölcsöt termeszteni. Vidékünkön például eredményesen és gazdaságosan termeszthető az őszibarack. Világviszonylatban is híres a szatmari tájkörzet. A régebbi telepítések azonban már

elavultak, korszerűsítésükre, illetve felújításukra szükség van. Eddig mégis elmaradt a várakozástól az őszibarack-telepítés. Pedig jelentős anyagi támogatást is kapnak a vállalkozó üzemek. A mostani ötéves tervben megneveztek 934 hektárt, amelyre beültetni őszibarackfával. 1976-ban csak 60, 1977-ben pedig csak 87 hektárt telepítettek a gazdaságok. Az idén már több mint 500 hektár telepítésre vállalkozóknak az üzemek, ha a szükséges szaporítóanyag a rendelkezésükre állna. Emellett jelentős a háztáji és kiegészítő gazdaságok telepítési kedve is.

Sajnos nagymértékben akadályozza a telepítéseket a bizonytalan szaporítóanyag-ellátás. A jelenlegi gondokat a külföldi őszibarackoltványok behozatalával sem sikerült megoldani. Ezért volt szükség a gyors intézkedésre, az őszibarackmag beszerzésére. Így valószínű, hogy a mostani ötéves tervre előirányzott telepítéseket meggyenk teljesíteni tudja.

A Jugoszláviából érkezett magból a szőregi Tisza-Maros-szög Termelőszövetkezet faiskolájában 600-700 ezer őszibarackoltványt tudnak felnevelni. Ezeket a szaporítóanyagokra azonban csak 1979. évi őszén és 1980. évi tavaszi telepítéseinek számíthatnak a mezőgazdasági üzemek. A szőregi termelőszövetkezet elsősorban a megyében gazdálkodó üzemek és kistermelők igényeit kívánja kielégíteni. Ezért felméri, milyen fajtaikat szeretnék telepíteni a közeljövőben. Így lehetővé teszik, hogy minden gazdaság megfelelő mennyiségben és minőségben jusson őszibarackoltványhoz.

A Balaton — Budapest

Mesterséges viharban modellkísérletekkel fejtették meg a tó titkait

A balatoni emberektől gyakran hallani, hogy a magyar tenger „viselkedése” megismerhetetlen. Öreg halászok és tapasztalt vitorlások tudják, hogy melyik öbölben „húz” időnként a víz. Hány-szor fosztotta meg a babéroktól a vitorlásversenyek esélyeseit a tó időnkénti „szeszélye”.

A kutatók már egy évszázada igyekeznek megfejteni a Balaton vízmozgásának, a hullámzás-áramlás hatásának a hordalék vándorlásának az irányát, nagyságát, s törvényszerűségét. Számtalan vizsgálat, megfigyelés csak következtetésekre és egyes jelenségek megállapítására volt jó. A jelenségek összefüggéseiről és rendszeréről a Vizgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet modellkísérleteinek végrehajtásig megbízhatóan pontos kép nem alakult ki.

Bármilyen furcsán hangzik, a Balaton nem saját tükörben figyelték — és ismerték meg. A Duna vize volt a tükör — bár ez csak eszköznek számított — a Csepel közelében megvalósított modellkísérleteknél.

Budapesten, a VITUKI új Duna parti központjában építették meg a Balaton méretarányosan pontos, kicsinyített mását. A mini Balaton csarnokban, tető alatt helyezték el, hogy a nagy pontossággal, mesterségesen előállított természeti tényezőket külső éghajlati hatások ne változtathassák meg. A tótezt, a medence méreteihez képest, pontos arányítással 900 méter magasságúknak felel meg az Adriai-tenger szintje feletti, így tehát a mesterséges „égbolt” kívülről véd, de belülről semmilyen elterelési hatást nem gyakorol a kísérletekre.

A csarnokban meglepő képet nyújt a medencébe szorított Balaton. Partján ott magasodnak a hegyek: Badacsony bazalttömbje, Gulács jellegzetes kúpja, a keszthelyi hegység vonulata a legapróbb dombokig, minden méretarányosan helyezkedik el.

A keleti medencét nem építették meg. A tónak a Kis-Balatonra keletre nyúló mintegy 40 kilométeres, a Zánka-Boglár közepetleli függőleges vonalig képezte ki a tökéletes modellt. Valójában csak ennek a körzetnek a jelenségei hatnak ki az iszaposodó keszthelyi és szigligeti öbölre.

Györke Olivér, a VITUKI főmunkatársa éveket töltött a Balatonon hidraulikai kutatásokkal. Csaknem két esztendőig tanulmányozták a vidék földrajzi tényezőit, és ez idő alatt nagyság és irány szerint minden szelet megmérték. A legkülönbébb pontokon, a legnagyobb részletességgel regisztrálták a tó nyugati medencéjének és környékének földrajzi és hidrológiai összefüggéseit.

Az összegyűjtött anyagot Budapestben hasznosították. A valóságos nagy szeleket időben és erősséggel, a modell

méretarányához képest átszámították kicsire, és megkezdődött a „játék” a Balatonnal. Szinte „görcs” alá vették a tavat. Két esztendő több tucat viharát játszották meg, és közben nyomjelzős anyagok segítségével megfigyelték a hullámzás, áramlás, hordalékmozgás irányát, az iszaposodás göccseit, valamennyi jelenség egymásra való hatását; vagyis megfejtették a Balaton „szeszélyeinek” titkait.

Érdekes néhány szóval felvillantani a kísérletsorozat egy-egy mozzanatát. A többi között mesterséges vihart keltek pontosan beszabályozott ventilátorok segítségével. A szél a hegyek hátteréből, vagyis északra tört a tóra. Így tökéletesen érvényesült a hegyek széleletről és iránymódosító hatása. Közben a Zala folyón mesterséges árhullámot keltek, és átszámítva második percenként 20 köbméternek megfelelő vízmennyiség ömlött a keszthelyi öbölbe. Az árszállással együtt a mesterséges Zalába betáplálták a valóságosnak megfelelő hordalékanyagot és hipermanógnát szórta a torkolatba, hogy a lilás szín szembeütően jelezze a víz mozgását. Közben a keszthelyi öbölben minibójákat is újtukra bocsátottak.

Egynegyed óra alatt érdekes kép alakult ki arról, hogyan kering a víz a Balaton nyugati medencéjének két körzetében, a keszthelyi és a szigligeti öbölben. Láthattuk a keszthelyi öböl apály-dagály jelenségét, a víz lengéseit és áramlásának hatásait is.

Mindez csak egy volt a viharok közül, pedig a szélmérő műszerek tanúsága szerint évente 100 olyan nap van, amikor óránként 30 kilométernél erősebb, zömében északi szél korbácsolja a tavat. Az irány és az erősség számtalan variációt valósít meg a hordalék mozgásában. Mindezeket az eltéréseket a legnagyobb részletességgel megfigyelték, és a jelenségeket rendszerre képezve levonták a következtetéseket.

Miről vallanak a modellkísérletek? Mit mondanak a

kutatók a tapasztalatok birtokában? Hogyan lehet menteni vagy legalábbis késleltetni évtizedekre vagy évszázadokra a keszthelyi és a szigligeti öböl pusztulását? — kínálkozik a kérdések sorára.

A megoldás nem egyszerű, és meglehetősen költséges. A népgazdaság teherbíró-képességétől függően belátható időn belül javasolják megoldani a kutatók a tó vízszintes szabályozásának gondját. Minimálisra kell csökkenteni a Zala hordalékát. E tekintetben az elérhető legelőkeltebb műszaki megoldásról kell gondoskodni. Szükségesnek mutatkozik a Kis-Balaton eredeti státusának visszaállítása, amely ily módon megszünteti a Zala hordalékát.

A szakemberek műtárgy segítségével ajánlják megakadályozni a Zala-torkolat közelében a káros apály-dagály jelenséget. A déli part eróziójával is sok hordalék kerül a tóba. Itt a növényzet által nem védett szakaszon partbiztosító művelet kell építeni. Gondoskodni kell azonban a tó felszínén lebegő uszadék parti kicsapódásáról, e természetes tisztító folyamat elősegítéséről. Ennek érdekében a modellkísérletekkel is tanúsított helyeken lapos rézsűjű partszakaszokat kell kiépíteni. Különösen fontos e munkáregyhajtása a déli partokon azon a részen, ahol a belvízcsatornák a tóba ömlenek. A kutatók ezeken a helyeken összefüggő partfal építést nem javasolták. Végül a keszthelyi és a szigligeti öböl feliszaposodásának csökkentése általános megoldásaként a kotrást javasolták a tudományos szakemberek.

A VITUKI kutatóinak néhány, említett javaslatával természetesen nem oldódnak meg a Balaton védelmének gondjai. A víz jó minőségének fenntartása, a szigorú környezetvédelmi feladatot kíván a tó vízgyűjtő területének mintegy 5000 négyzetkilométeres körzetében.

Szekely János

Jódhány az NSZK-ban

A nyugatnémet Endokrinológiai (hormonkutatással foglalkozó) Társaság vizsgálatának eredménye szerint a Német Szövetségi Köztársaságban minden hetedik állampolgár pajzsmirigy-nagyobadásban szenved. A nők háromszor olyan hajlamosak erre a megbetegedésre, mint a férfiak. E jelenség oka a jódban szegény táplálkozás az NSZK-ban — vélekedik a müncheni egyetem egyik professzora, Peter Scriba. Az a jódmennyiség, melyet egy

normálisan táplálkozó nyugatnémet ember naponta magához vesz, körülbelül csak a fele az élelmiszeri világszervezet által javasolt mennyiségnek. A professzor vizsgálta, hogy svájci mintára vezessék be a kereskedelemben a jódozott étkezési sót a struma megelőzése céljából. Az NSZK még ma is a világnak azok közé az országai közé tartozik, melyekben a jódhány és a struma gyakorisága feltűnően nagy.

Munkaalkalmak

Takarítói munkára leinformálható dolgozó, reggel 5-től 13 óráig tartó elfoglaltsággal felvesszük. Jelentkezni lehet a Sajtóház portán 9-10 óráig.

A Szeged 1. Postahivatal felvezet pénzfelvevőket, távbeszélőket, motoros, kerékpáros kábel- és vezetékek, hirlapárusokat, hirlapkezelőket és takarítónéket. Jelentkezni lehet a megyei postahivatalnál, Széchenyi tér 1. I. 13.

A Csongrád megyei Tanács V. B. kereskedelmi osztálya meghatározott időre gépjármű munkatársok felvételét hirdeti. Jelentkezni lehet személyesen, Szeged, Rákóczi tér, V. emelet 505. sz. szobában. (Nyugdíjas is lehet.)

A Szegedi Magas- és Mélyépítőipari Vállalat, Szeged, Kenyérgyári út 5. sz., azonnali beépéssel felvezet kazánfűtőket, udvarost és takarítónéket. Jelentkezni a vállalat munkügyi osztályán, fszt. 4. szoba, munkanapokon 7-13 óráig.

Költségvetési intézmény közgazdasági technikum i érettségivel rendelkező kontrozó könyvelőt keres. KALASZ-tanfolyamot végeztek előnyben. Jelentkezni: Fodor József Élelmiszeripari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet, Szeged, Marx té. 7. sz.

Takarítói munkakörbe reggel 5-től 13 óráig tartó elfoglaltsággal főtámas dolgozót felvesszük. Leveleket „Azonnali 15-15” jellegre a Sajtóházba kérjük.

A GELKA Csongrád megyei kirendeltsége felvevőre keres szakképzett szite-ügynököket, egyben bérzsámfejtőt teendők ellátására. Jelentkezni lehet: Szeged, Bajza u. 2.

Megegyezéses közleves közgazdasági keres felvevőre. Fizetés megegyezéses szerint. Pályázatiokat „Részletes önéletrajz 640/12” jellegre a Sajtóházba kérjük leadni.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem D kategóriájú jogosítványval rendelkező gépkocsivezetőt és elektromos szállítótárgyvezetőt (targoncavezetőt) vizsgával rendelkező előnyben) alkalmaz. Jelentkezni lehet a gazdasági igazgatóságon, Szeged, Lenin krt. 107., szállításonál.

A TAURUS Tranzit szegedi kirendeltsége felvevőre keres: vasúti (közúti áru) és pénztári munkákban jártas nyugdíjas dolgozót, raktári dolgozókat, valamint üzemadminisztrátorokat. Jelentkezni lehet: TAURUS Gumigyár munkügyi osztálya, Szeged, 6701 Budapesti út 4.

Áramszünet

Közöljük, hogy 1978. január 7-én Újszegen a Vasút töltés, Középgásor, Jobb fásor, Holt Maros, Diófa u. által határolt területen a Műhely u. kivételével 7-től 12 óráig áramszünet lesz hálózati hibák miatt. Fogyasztói elnézést kérik a DEMASZ Szeged Belvárosi Tiszántúli Kirendeltség.

APRÓ HIRDETESEK

ADÁSVÉTEL

Bontásból téglá, faanyag, ajtó, ablak, cserép, fűdőszoba-felzerelés eladó. Érdeklődni: Úszoki u. 4.

Wartburgok, figyelem! Felújított gépkocsik minden része eladó. Kistelek. Tófal u. 4.

Gázfűtővel palackal eladó. Elhári u. 6/A.

Wartburg 1000-es, 79-10 vizsgáztatott, 21 000,- Ft-ért eladó. Tarján 405., II. S. 17. ártól.

Fiatal, fehér hízott sertés eladó. Petőfitelek. Szellő u. 20.

Pianino 5000-ért eladó. Erd. 16-17 óráig. József Attila sugárút 19. Medgyes Jenő.

MB 1000 Skoda eladó. Erd. Vass Gábor, 6704 Fővárosi, Jókai u. 1.

Vennék javításra szoruló gyári kistraktor. Újszeged, Csanádi u. 15., III. em. 14.

Eladó új Liberta sportkocsi. Érdeklődni: Mihálytelek, Márvány u. 30. Egész nap.

200 kg körül hízó eladó. Erd. Hattyastelek, Tiszlai u. 10. Du. 5. óráig.

ALBÉRLET

Gázfűtéses szoba, konyha lányoknak vagy gyermekien házaspárnak kiadó. Érdeklődni: 15 óra után. Feltámadás u. 12. Kocsis.

Fistal értelmiségi házaspár garzont, 1 szobás lakást vagy lakrészt bérelne. „Január 15-től — 16 818” jellegre a Sajtóházba.

Diáklányok lakást bérelnének. Idehívás a Belvárosban. „Február — 105 650” jellegre a Hirdetőbe.

LAKÁS

Hetvenöt m²-es, háromszobás, ledás, garárossal, egyedi hydrotermofűtésű luxuslakásnak lehetők. Könyvtérrel, kádfelújítás. (Brüsszel Körút 3.) „Január szerződés — 16 683” jellegre a Sajtóházba.

Belvárosi, kétszobás, gázfűtésű lakás eladó, azonnal beköltözhető. — Dugonics u. 20/B. IV. emelet 1. ajtó. Erd. 15 — 19 óráig.

Eladó kétszobás, szövetkezesi, téglablokkos lakás. Tarján 301. B. földszint 1.

150 000 Ft + részlettel 1 és fél szobás vagy nagyobb szövetkezeti lakást vennék. „Tavasz 105 665” jellegre a Hirdetőbe.

Elcserelném Londoni krt. I. emelet, egyszobás, felújított lakásom (gázfűtéses) máfél vagy 1 szobás összkomfortosra. „Térítéssel 105 653” jellegre a Hirdetőbe.

INGATLAN

Szegeden, a Debreceni utcában beépíthető telek eladó. Varga, Vásárhely, Bercsényi u. 20. x

Makón, Toldi u. 2. sz. ház eladó. x

HÁZASSÁG

60 éves, nyugdíjas, elvált asszony vagyok. — Megismerkednék házasság céljából kizárólag özyegy emberrel, aki intelligens, erkölcsös, minden káros szenvedélytől mentes, 60-62 évesig. Kalandorok kerüljenek. — Csak özyegyediek váltsanak. Szegediek írjanak. Lakásom van. „Piros róza 16 782” jellegre a Sajtóházba.

Jó anyagi körülmények között élő, belvárosi házzal rendelkező özyegyasszony 55 év körül, intelligens férfi ismeretségi körrel, házasság céljából. „Diskréció — 105 648” jellegre a Hirdetőbe.

51 éves, 154 cm magas, házias, jóvalóval, magányos, dolgozó, egyszerű özyegyasszony keres lakással rendelkező, szeretőre vágyó, magányos férfi ismeretségi, házasság céljából. „Ketten egymásért 105 653” jellegre a Hirdetőbe.

EGYÉB

Gépkocsiponyva, két színelő, 30-án az 5-ös úton elvezetett, Szeged és Szatymaz között. Telefon: 13-436. Útirata Vándor, Szeged, Alföldi u. 23. x

Garázs kiadó. Hólibáribasa u. 25/B.

Költségvetési szerveknek belső javítást, burkolást, átalakítást és közműmunkát vállalok. „Leinformálható 16 740” jellegre a Sajtóházba. x

Járóbeteg nő mellé gondozónak ajánlkozok abszolút megbízható, nyugdíjas, értelmiségi, magányos nő. SÚRÓS. „Bentlakással 105 655” jellegre a Hirdetőbe. x

Randiszertető, megbízható nő keresek kiadó, belvárosi lakásom takarításához. „Könyv munká — 105 622” jellegre a Hirdetőbe.

Garázs kiadó. „Sajka utca 16 810” jellegre a Sajtóházba.

Alsóvárosiak, figyelem! December 30-án egy kecskét, szovjet gyártmányú gyermekkerékpárt tettek be Borbás u. 3. sz. kapu alá. Isazolati tulajdonosa ugyanitt, fszt. 1. alatt, 16.30 óratól átvoheti.